

Monumentnummer*: 516263

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 17 oktober 2000
Kadaster deel/nr 82772/24

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Stadskanaal Stadskanaal Groningen

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Onstwedde N 5310

Omschrijving**

Inleiding

WATERTOREN gebouwd in 1935/36 in opdracht van de N.V. Waterleidingmaatschappij voor de provincie Groningen (WAPROG). Als esthetisch adviseur werd ir. H.F. Mertens uit Bilthoven aangetrokken, die het ontwerp maakte. Voor de betonnen draagconstructie en het reservoir was het waterleidingbedrijf zelf verantwoordelijk. De uitvoering van het betongedeelte was in handen van de N.V. Betonbouw Hoogkerk. De watertoren was nodig omdat de afstand tussen de regio Stadskanaal en het pompstation in Onnen te groot was om voldoende druk op het leidingnet te houden. Tevens werd een watertoren gepland in Oude Pekela; deze kwam in 1938 gereed, eveneens naar een ontwerp van H.F. Mertens.

De toren in Stadskanaal, die is vormgegeven in een Zakelijk Expressionistische stijl, is 43 meter hoog en is uitgerust met een vlakbodemreservoir van gewapend beton met een inhoud van 900 m. Sinds 1987 is het gebouw niet meer in gebruik. De WAPROG verkocht het pand dat nu in handen is van de gemeente Stadskanaal. Het gebouw verkeert nog in originele staat en wacht op een nieuwe bestemming.

De watertoren is markant gelegen aan een aftakking van het Stadskanaal, op het punt waar het Stadskanaal een knik maakt, ter hoogte van de afslag naar de Gedempte Vleddermond. Een met klinkers bestrate inrit met aan weerszijden een muur met pergola vormt de entree naar de toren.

Omschrijving

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

WATERTOREN, bestaande uit een draagconstructie van gewapende beton, een betonnen vlakbodemreservoir en een ommanteling van een licht gesinterde rode baksteen, gemetseld in kettingverband. Het ronde platte dak, dat bekleed is met mastiek, heeft een gemetselde borstwering met betonnen dekrand waarop een buis steunend op open ijzeren ringen. Op het dak een stalen luik en een gemetselde schoorsteen met betonnen dekplaat. De ronde schacht van de toren wordt aan vier zijden geaccentueerd door gemetselde "steunberen", die in de lengte in drieën worden gedeeld door diepe sleuven, waarin zich vensters bevinden. De steunberen reiken tot ruim halverwege de ommanteling van het iets overstekende ronde reservoir, waardoor het lijkt alsof ze het reservoir dragen.

De gevels worden geleed door stalen vensters met rollaag en betonnen onderdorpel; beganegronds drie gebogen, liggende meerruitsvensters; op de derde verdieping vier ronde stalen vensters met roedenverdeling; in het reservoirgedeelte, op beide verdiepingen (vijfde en zesde) vier staande stalen drieruits vensters; op de bovenste, zevende verdieping, elf staande stalen drieruits vensters en een dubbele stalen deur. Tevens bevinden zich op de begane grond en de eerste zes verdiepingen vier keer, twee bij twee geplaatste staande drieruitsvensters, verscholen in de achterwand van de sleuven van de steunberen.

De hoofdentree bevindt zich aan de noordzijde en bestaat uit een dubbele stalen deur met half rond bovenlicht in een portiek met gemetselde rondboog van vier rollagen, "steunend" op twee half rond gemetselde muurpijlers met natuurstenen afdekplaat; voor de entree een halfronde, twee treden hoge stoep in decoratief metselwerk. De entree wordt aan weerszijden gemarkeerd door een hoge muur met rollaagbeëindiging, die is vastgebouwd aan de twee steunberen die het gedeelte waar zich de entree bevindt beëindigen. Beide hoge muren eindigen hellend en gaan over in twee lage muur die het watertorenterrein deels omsluiten. Op het hoge gedeelte van de beide muren een houten pergola; de muur links van entree heeft een opening.

In het INTERIEUR zijn ondermeer van belang de binnenwanden opgetrokken in een decoratief gemetseld groot formaat gele baksteen; de negen betonnen kolommen die het vlakbodemreservoir dragen, het betonnen vlakbodemreservoir; de stalen trappen (met de hand geklonken in machinefabriek Koster, Stadskanaal).

Waardering

Watertoren van algemeen belang vanwege cultuur- en architectuurhistorische waarde

- als voorbeeld van een watertoren uit 1935 met vlakbodemreservoir in gewapend beton
- vanwege de opvallende expressieve vormgeving
- als goede representant van het oeuvre van ir. H.F. Mertens
- vanwege de hoge mate van gaafheid van zowel het in- als het exterieur
- vanwege de betekenis voor de geschiedenis van de WAPROG en de watervoorziening in de provincie Groningen
- vanwege de typologische zeldzaamheid in de provincie Groningen
- vanwege de beeldbepalend ligging aan het Stadskanaal.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Industrie

Functie

Nutsbedrijf

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument